

cis vero duo. Quae omnia hodie passim ferè videntur in campestribus, secus vias, & iuxta sepes. Porro non definiunt, qui putent eam herbam, quam scribit Plinius Geranium à Latinis vocari, a Dioscoridis myrrinide non differere. Ipse tamen non dubitandum existimat, quoniam hec illa sit herba, quam quidam Rosarium tum gravis, unde cimicis appellant, quidam vero Acum mucratam, eo quod (ut Plinius inquit) odorem incundum habet. Namque affligit haec foliis cicutae, minoribus tamen diuisitis; caule brevi, ac rotundo; semine gruum capitulis contento, à quibus Gerani nomen omnibus indutum est. Ceterum Geranium, quod Dioscoridis secundo loco proditur, caulis minus, pilosus, sesquipedalis, foliis mediis, in summis alio gruum capitula gerens, sicut spectantia cum suis rostriis, nonquam dubitaverim eam esse herbam, que Pes columbinus vulgo nominatur, quod nullis prositis reclamatibus notis hoc illi respondeat. Alterum vero, primum felicet loco descriptum, & in Ananis vallis agro, & ubique ferè locorum passim proueniens, foliis amoenissim modo laciniatis; floribus in purpurea albicationis, è quibus gruum capitula producent: radice alba, ferè rotunda, ac dulci. Quapropter Ruellii erratum, lium hallucinatum considerim, quod Acum mucratam dictam, quam ipse herbaria etiam Acum pastoris appellari ait, primi generis Geranium Dioscoridi esse opinemus. Quandoquidem Acus mucrata radice non nitida rotunda, ac dulcis; nec foliis videntur amoenissim similes: sed eam planè representat, quam Plinius testimonio, Latini Geranium vocant. Præterea aduersus Hermolaum eos reprehendit Ruellius, qui putent secundum Dioscoridis Geranium eam esse herbam, quam quid-

GERANIVM III.

dian a rubro foliorum colore Rubertam appellant. Sed ipse nihil magis reprehendendus videtur, quod credidit Rubertam esse legitimam Myrrhim. De Ruberta autem, ut dicunt quod sentio, eam quidem illius Gerani genus esse arbitror, quod Plinius ad Latinos reuelit, cum ipsa tota illi sit similis, dolere iucundum reddat, flores preferat sibi purparcos, & geranii capituli fecerat, reliquorum Geraniorum more. Verum hanc non ita Myrrhidem referre competo, ut Ruellius existimat. Siquidem Myrrhim foliis admodum rubentibus, & gruino capite nasci, nec Dioforidis nec aliis quod legerim, memoria prodiderunt. Myrrhim enim foliis est cicutae: radice rotunda, molli, cibis non insauia. At haec omnibus Ruberta erat, ut libro quarto clarius patet. Porro tamen Hermolaus ab errore, quantum reor, vindicari non potest, quod scripterit, Geranium id esse Latinis, quod Dioforidi myrrhis, Plinius fortasse lectio deceptus, qui loco supra citato Latinus vocatum Geranium a quibusdam Myrrhim appellari scriptum relinquit, quanquam legitime Myrrhidem historiam tradidit libro 24. cap. 16. Nec sane mirum est, Plinius scriptissime Geranium aliquibus vocare Myrrhim, cum etiam est 10 Gracis fuerint, qui Geranum, quod secundo generi ascribitur, Myrrhim appellauerint, ut videre est in ijs Dioforidis exemplaribus, in quibus cuiusque capituli initio immixtae plantarum nomina leguntur. Fallitur quoque hic in historia Brafaulosis, afferens nullo modo ijs esse adspicendum, qui Pedem columbianum vocatum Geranium esse contendunt, quod Geranium foliis exeat maioribus, anomones incisuris. Sed is, meo quidem indicio, ignorisse videtur, quod secundum Ge-

Hermolaus
plus.

Brafaulosis
et
tur.

GERANIUM IIII.

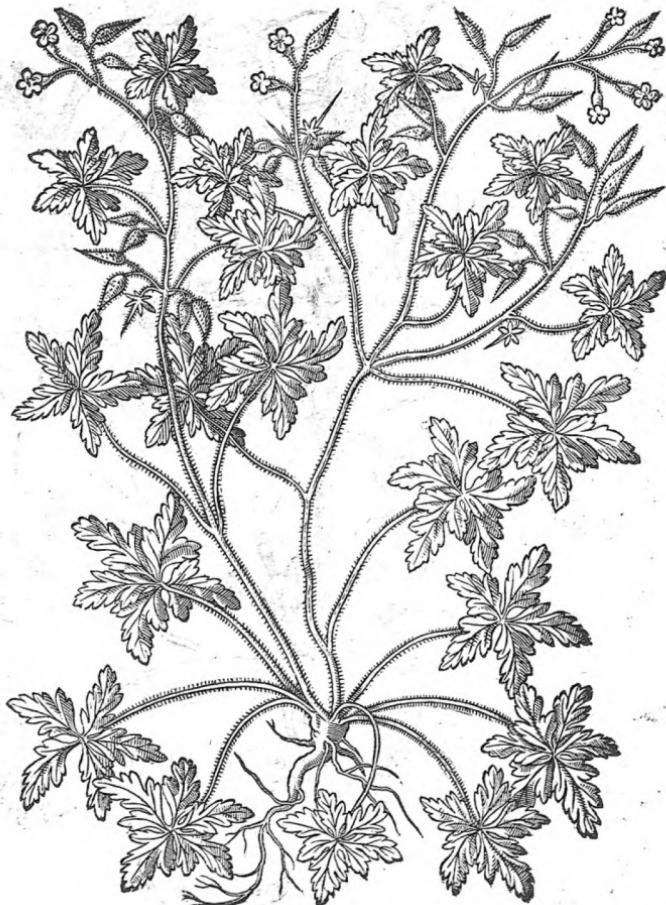
genus,

In lib. tertium Dioscoridis.

211

rani genus, non autem primo generi à Dioscoride assignatum, est illud, quod *Pes columbinus* censetur. Vel fortasse dico
huc *Erberet*, alterum *Gerani* genus non admissum in *Dioscoride*, quod tunc lectiois impatiens, totum illius caput
non perlegerit. Aliam ab his *Gerani* plantam vidimus in pluribus hortis, ac viridaris satam; foliis rotundis, secundū
Gerani modo per ambitum laciniatis, malum magnitudine equanib[us], fructu gruiniis capitulis simili. Hanc herbarior[um]
nonnulla *Momordica* nuncupant, quemadmodum & *Balsaminam* ali eodem nomine vocant; canq[ue] ceteris preferunt
in potionibus ad interna vulnera glutinanda. Hęc, mea quādā sententia, magis respondet alteri *Dioscoridis Geranio*,
vt que foliis ad malum propius accedat. Quare & hanc magis eandem est cùm illo putauerim. Verantam haud eam
infcias, quin *Pes columbinus* dictus idem sit *Geranium*: sed exim quis rectius forte *Geranium minus* dixerit. Primum ita
que *Geranium* *Dioscordi* descriptum, *folia geria anomones longioribus ramen diuñisris*, & quoquoque folio feniſ. Caule
mitit ab ipſa radice rectum, tenuem, geniculatumque. Flores è geniculis in caule prodeunt punicei vnde cum foliis, roſa-
rum ferè figure, sed longè minores, & quaque tantum foliis referti: è quibus roſelli oruntur: inferna parte lunati. Radi-
ce nititur rotunda nuce pontica maiore, subnigrante, & dulci sapore predita. Nascitur in culis locis, Copiosum in
Dalmatia prouexit. Nam inde allata plantam ad me misit V[irginis] Albonandus Medicus apprime eruditus & Medicis ma-
teria indagator non possumus. Secundum foliis est malum minoribus: petiulis tenuibus longis, & subnubentibus appen-

GERANIVM. V.

sis: Calibus

sis : Caulibus gracilibus , flexilibus , ac rotundis : floribus puncticis , è quibus acuminati apices diruntur graminis capitulois similes . Radicem habet tenuem , palmarem & fibrosam . Nascitur fecus itinera , locis inculris , & etiam in horis . Terrium cuius meminit Plinius , folia niret Cisticae minoribus , seu Myrrhidis proximis , minus tamen laciniatis , humi accubans tibus , que sene centia rubescunt . Caulis habet breves , rotundos , pilosos , rubentes ; in quorum summatis flores spectantur purpurei parvisselli figura ; acuti oruntur apices graminis rostris , similes sursum spectantibus , capitulis balauellii effigie . Radice nititur candida tereti ac dulci , vegetori quam altera : Nascitur in ruderibus , circa sepes , fecus itinera , & jaxo & extensato solo . Ceterum preter haec alia tria sunt quoque Gerani genera , quorum primum quo copiosum in pratis in Boemia prouenit , foliis habet ceteris grandioribus , ranunculi simili octonis circunque diuisuris , numerosis , humi accentibus , prelongis ac firmioribus pediculis nitentibus : Caulis edit pinguisculos , & articulatos , remis copiosis , in quorum cacuminibus flores emicant ceterorum maiores ; in gyrum sepe pendentes rostrorum modo , color cardeo ad purpurae violaceam inclinante . Quibus incidentibus , gramine , ut in ceteris prodeunt capita , maiora quam in ceteris generibus prout in summitate rotro , trichici apice , in corona modum resicco . Radicem quoque ceteris longiori habet , crassiorem robustioremque , multifidam , colore rufescente , & lignosa intus matrice . Secundum folia gerit pentaphyllo modo diuina , magis tamen per ambitum laciniata , subbisita , & prelongis pediculis , ipsique pilosis nitentia . Caulis habet palmares , tenues , lanuginosos . Flores ex purpura rufescentes ; è quibus parvae acutae que oruntur siliquule , his iuxta ac subase

GERANIUM VI.

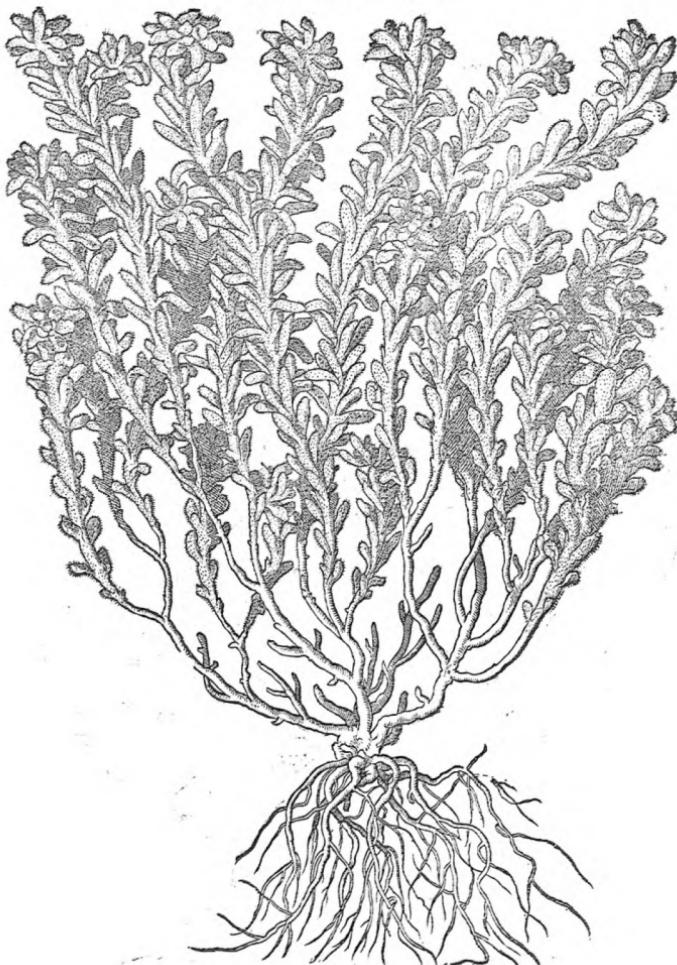
re, in quibus

rs, in quibus semen concluditur. Radicem habet palmarem, sed tenuem. Nascitur arido solo. Tertium, quod ad me Verona misit Franciscus Calzolarius folia profert Althea proxima. Caules plures lentes, geniculatos, hispidos; flores parvus rubentibus balansiflora Cynitis figura: è quibus grana prodeunt capitula rotro ut in ceteris acuminato. Radix illi est sejquidodrantalis, digiti crassitudine; qua humerosus rubescit. Primi Gerani radix (ut Plinii est auctor) deficientibus se ab inbecillitate utilissima est. Bibitur contra phisim draconiam in uiri cyathis tribus bis diebus contra inflationes que & cruda idem prestat. Succus radicis auribus medetur. Oppilhotonicum semen draconis qualatur cum piperre, & myrra potum. Secundum uero Geranium est si nullius effe medicina usque scriptis tradiderit Dioscorides; non definiunt tamen hodie berbarij, qui in internis vulneribus glutinandis, & fistulis sanandis ipsum in petitionibus simplicium, nra iſcē commendant. Sed equidem ueror, ne & hi decipiuntur, Serapionis interpretem fecuti, qui Amomum Pedem columbinum appellavit, quippe per quamiam propria sit Amomii facultas internis corporum vulneribus mederi. Geranij non reperio meminisse Galenum in simplicium medicamentorum libris. Eius quidem meminit Paulus, sed ea tantum que de Geranis posteritatis memoria mandauit, ex ipso Diſcoride simpliciter.

Quod Gratiā, Latinū simili Geranium vocant: Itali, Gerano: Germani, Storchen fischel: Hispani, Pico de cinquenha: Galli, Rofstro de cicongo.

Nomina.

G N A P H A L I U M.

Gnaphalij folijs albis, mollibusque aliqui pro tomento utuntur. Bibuntur efficaciter folia in uino
Gaujtero ad dysenteriam.

Gnaphalij
confidit.

Gnaphalij histriam adeò paucis perfirxit Diophorides, ut nobis non modo difficilis, sed etiam impossibile videatur,
ut quicquam concire, ac decernere posit, quemam planta sit, qua verum Gnaphalium representet: prefertim cùm
antiquorum hætens reperiri neminem, qui Gnaphalij faciem longiori historia expresserit. Etiam Plinius eadem, qua
Diophorides, breuitate usus, Gnaphalij notas reddidit libro 27. cap. 10. Fuchsius tamen in suis clarissimis de pàpùn bi-
floris commentariis herbae quandam pro Gnaphalio ostendit, quam ideo fortasse Gnaphalium exigitur, quod incana,
tomentaque conficiatur. Sed nibi plane eam Fuchsius pro Gnaphalio depinxisse videtur, quam Plinius libro 24.
cap. 19. Herbam impia vocari tradit: qua merito IMP. & Plinii citi posset, quod eus è veteribus nemo, quantum equidem
legerim, preter ipsum meminerit. De qua is differens loco modò citato, eam iis notis, & nàribus descripsit. Herba im-

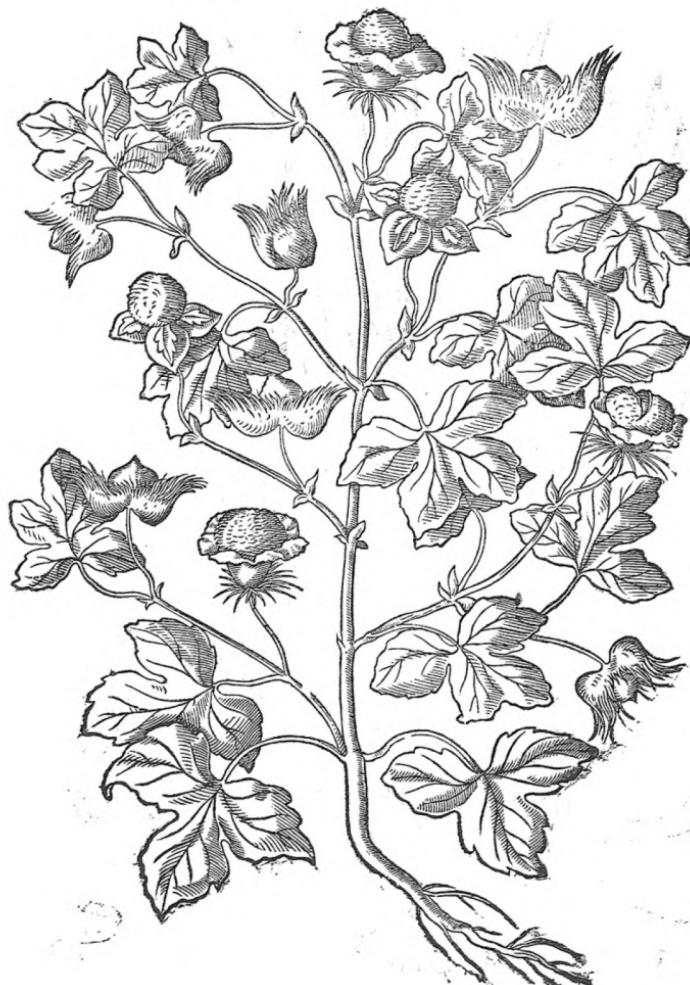
GNAPHALIVM VVLGARE.

pias vocatur incana . roris marini aspectu , thyrsi modo vestita , atque capitata . Inde alij ramuli affurgunt , sua capitella gerentes . Ob id impiam appellaueris , quoniam liberis super parentem excellant . Alij potius ita appellatam , quod nullum animal canis attingat , exsilitmancere . Hæc inter duos lapides trita ferent , præcipuo adversus anginas fucco , latè & vino admixto . Mirumque traditur , nunquam ab eo morbo tentari , qui gustauerint . Itaque & suibis dari , queque id medicamentum noluerint haurire , eo morbo interire . Sunt qui & in aumenis nids inferi ex ea patent , atque ita non stran gulari pullos audius devorantes . hæc tamen de Impia Plinii . Ceterum quoniam Gnaphalium ob eius tormentum , illud candidissimum vellus , quod vulgo nos appellamus Bambagia , & alij Cotone , Latini vero XYLON , & Gossipium , mibi in mentem redigit , à veteribus Graecis insquam , quod statim , descriptum , nisi ascerere velimus *videopposite* de qua Theophrastus egit libro 4. cap. 9. esse Xylon . ideo hic de eius historia , ac virtutibus latius differendum dixi , quam fecerim in linii mentione , ubi eius quoque memini . De hoc itaque Plinius libro 19. cap. 1. sic loquitur . Superior , inquit , pars Aegypti in Arabiam vergens gignit fructum , quem aliqui Gossipion vocant , plures Xylon , & ideo lina inde facta xylina . Parvulus est , similemque barbare nuci desert fructum ; cuius ex interiore bombyce lana longo netur . Nec villa sine eius in candore , molitiave preferenda . Vesteis inde sacerdotibus Aegypti gratissima . hæc Plinius . Hac atque Xylon fertur etiam in Cy-

Xyli historia
& uires .

XYLON, SIVE GOSSIPIVM.

pip., *Creta*, & *Cicilia insulis*, ubi copiosissimum prouenit: quin & in *Apulia*, aliisque regionibus nascitur. *Huius lanugo manifestè excalfacit*, ac *seccat*. que si *comburatur*, mācum in modum manantem è vulneribus sanguinem fistit. Semini medulla tuffi, & difficulte spirantibus auxiliatur: genitale semen procreat, proinde *venereum stimulat*. Oleum ex ea exprimitur, quo tum lentigines in facie, tum etiam cetera cutis macule optimè delentur. Sed ut iam *Gnaphalo* suas ex Galeno reddamus vires, eas, p[ro]f[er]ib[us] lib. 6. simplicium medicamentorum, his verbis retulit. *Gnaphaliu[m] id[em] sic nominatum est*, quod nomina. *Gnaphaliu[m]* ui- res ex Gal. foliis eius mollibus átri p[re]g[ra]du[er]e, hoc est, pro mentis ptantrum. *Sunt autem candida*, & medicocriter adstringunt: ac proinde quidam id exhibent, ex austeriorum vinorum quopiam, dysentericis. *Herba Græcis γαρδύνω*, Latinis etiam *Gnaphaliu[m]* appellatur.

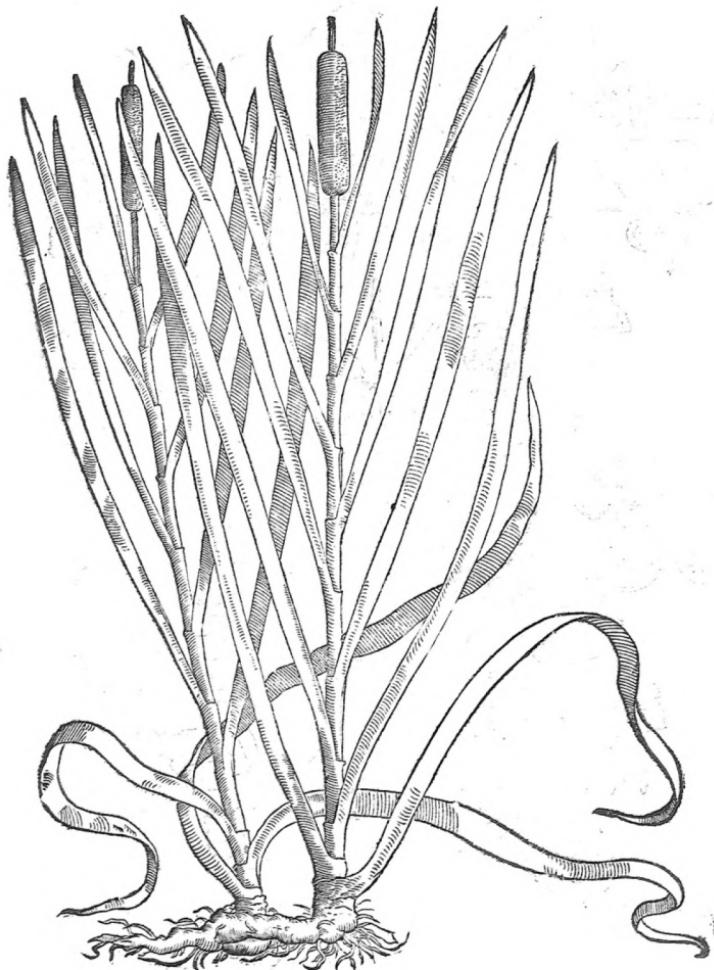
Tūp[er]. TYPHA.

CAP. CXVI.

10

TYpha folium edit cyperidi simile: caulem album, lœvum, & equabilem: florem in cacumine ambientem, densum, qui in pappos soluitur, quod paniculam aliqui nominant. *Huius herba flos suillo adipe eloto exceptus, ambustis nescetur*. Gignitur in palustribus, & aquis stagnantibus.

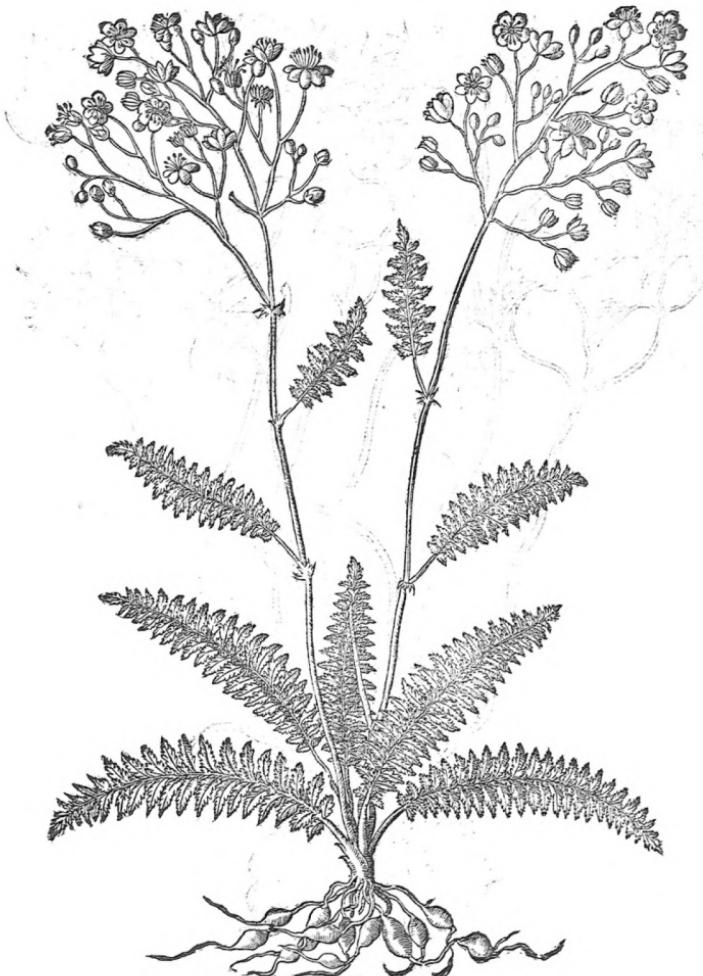
T Y P H A.

Typha

Typba planta est in Italia vulgaris, notiorq; omnibus, quam ut eius effigies explicari debeat. Ea in paludibus, fla- Typhæ cœli.
guis, & lacubus frequentissima prouenit, ita ut raro admodum sint stagnantes aquæ, que Typha non secat. Clas-
sata, quam in levissimo caule gerit, à nostris Hetruscis Mazza forda vulgo dicitur, quod eius laugo, si in aves decidat,
farditatem aferat. Expetuntur clauarum pappi insimile gentis hominibus plumarum vice ad gravatas farciendos. Folio-
rum vero pīus ad conveftienda vitrea vasa, & ad multib[us] cathedras texendas: quia & ad tegetes parandas. Typha
pappis, adūis beronica folijs, & gladioli, ac hippoclōsi radicibus, omnibus in puluerem tenuissimum redactis, & affatis uno
ram luteis exceptis, stūntur quidam feliciter ad entero celas. Id autem medicamentum exhibent quotidie ieiunis drachme
pondere triginta diemrū spatio; eoque non modo pueros adolescentesque sanari pollicentur, sed etiam inuenies iam etate con-
ſistentes: si tamen interm̄ prestanti ligatura, ac emplastris glutinantibus imo pubio pars probè minuatur. Typha mem- Nomina.
nisse Gal. in simplici medicam. certu, non puerio. Eius tamen meminit Theophrastus libro 1. cap. 13. de plantarum historia,
ubi inter endes palustrium locorum plantas Typham quoque recensuit. Ei nomen Grecum est τύφη: Latinum item Typha:
Italicum, Mazza forda: Germanicum, Moßkolben, & Narenkolben: Hispanicum, Bolordo, & Iuncu amacorocado: Galli-
cum, Mache, & Masse.

FILIPENDVLA.

T. (regis).

OENANTHE.

CAP. CVIII.

Oenanthe folia habet pastinacæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitulo exuberantem. nascitur in petris. Huius semen, caulis, & folia cum mulso vino pota, secundas eiiciunt. Radix è vino vrinx stillicidio conuenit.

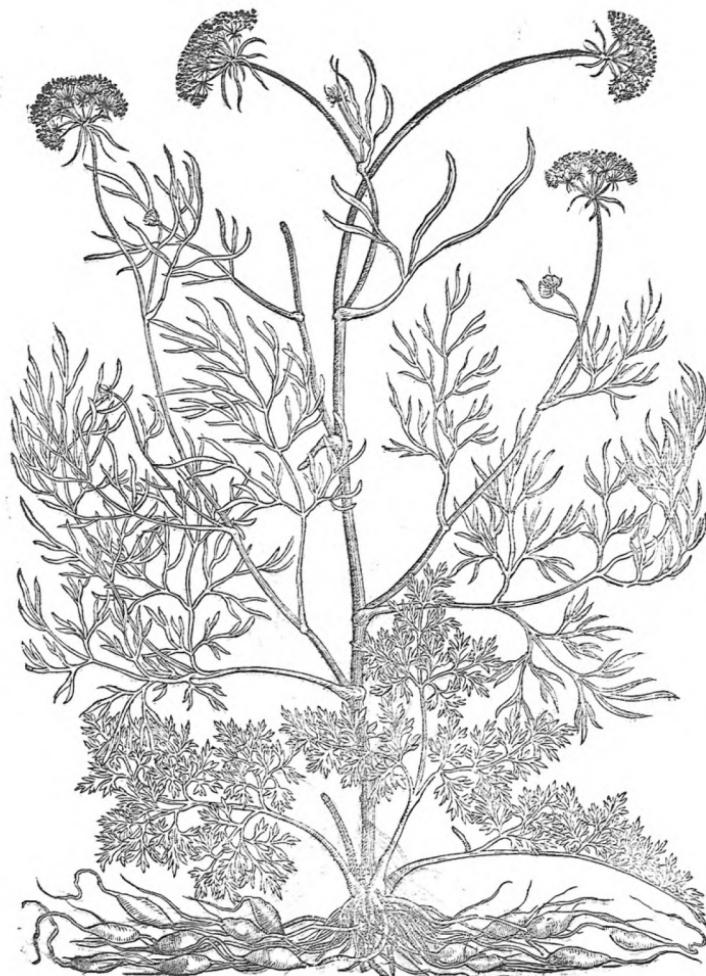
Oenanthes
confid.

Oenanthen, cuius hic Dioscorides meminit, Theophrastus libro 6. cap. 7. de plantarum historia, & Plinius libro 21. cap. 24. putant, Fuchsius, & recentiorum herbariorum plerique eam esse berbam, que hodie paffm FILIPENDVLÆ vocatur. Quorum certè sentiente quamvis virorum magne apud me autoritatibus, nunquam potui scribere. quod Filipendula hec magna nonquam, quod innenerim, radice nitatur, que rotundis extuberei capitulo; quod semen non ferat atriplicis: quod denique non in petris, sed in pratis, & lato ubique solo proueniat. Quibus san rationi-

OE NAN THE I.

OE N A N T H E.

bus non potui non adduci, ut apud Dioscoridem aliam omnino à Filipendula Oenanthen semper esse crediderim. Ceterum
60 via Oenanthes genera, que post Filipendulanam hic expressimus, misit ad me Patauio Iacobus Antonius Cortusius Patricius
Patauinus, vir rei plantarie admodum peritus, ita ingenua liberalitate preditus. Ultimum vero, quod humi spirit, ac-
cepit à Clarissimo Medico Bernardino Ternisiano, qui nunc simplicium medicamentorum facultatem, & universam mate-
riam medicam, magna cum laude, in famissima Patauina Academia publicè proficitur. Quod autem tuberosa est ra-
dice, pluribus sancis nostris genuinam Dioscoridem Oenanthem refere uidetur. Catara vero cura racibibus nituntur Filipen-
dulae similibus. quinetiam umbellis non parvam cum ea habere cognitionem offendunt. Nec interim aliqui minus esse de-
bet, quod cunctas has species sub Oenanthes nomine appendi cursumus. Siquidem id temere à nobis factum non est. Nam
tempore legitimi Oenanthes species non sunt, cùm hactenus fuerit nema, qui has plantas proprio appellaverit nomen, non
propter rationem esse existimari, si sub Oenanthes nonnencōdatione, nunc primum prodirent in lucem, ad rei plantaria su-
dijsrum commodeum. Oenanthes uires, quas descripsit Galenus in simplicium censu, non licuit mihi reperire. Cate-
rūm

OENANTE III.

Filipendula
uiret.

rum Filipendulam non uulgariibus polle virilis testantur recentiores. Ea enim urina remoratu, eiusq; stillicidio auxiliatur; item renum tum calculis, tum doloribus. Eadem stomachi inflationes discutit. Medetur sulfurois, & anbelantibus, omnibusq; in uniussem morbis, quos causa frigida excitaverit. Prodest comitabilibus, infero cibis radicum pulvere.

Nomina.

re: Planta, qua Gracis sive dea, Latinis etiam Oenanthe appellatur. Italis, Enanthe.

OE NAN THE IIII.

Knapweed.

CIRCAEA.

CAP. CXVII.

Ciræa, quam & dircæam aliqui vocant, foliis est hortensis solani, agnatis crebris; flore nigro, puifilo, copioso; femine mili, nascente in quibusdam veluti corniculis^a: dodrantali radice, tripli ferme aut quadruplici, candida^b, odorata, exalfaciente. Nascitur in apricis^c, faxis, & ueneto perflat. Radice tufe pondo qua uor, in sextariis tribus uini dulcis per diem, & noctem mace-rantur, potuque triduo uilius expurgant. Semen in sorbitonibus datum lacte mammas nutricum expiet.

^a Meū. pīas
mīrāquæas
γ' α δ'. i. ra
uices palmi
longitudine
tres aut qua-
tuor.

^b Deest in
meo exemplari.
c μέντρα δί^ε
ισ τοντετε^ε
ι. maxime in
perfractis.
Circeæ cōcid.
tamen

Haud equidem ansim affirmare, en Cireæa hodie inueniri possit in Italia; quanvis ea antiquis fortasse notissima fuerit. Siquidem nulla hactenus se mitibz obtulit planta, neque alijs, quod sciam, que Cireæam representaret. Cireæum credidere nonnulli hanc sibi Cireæa nomen comparasse, quid Cireæa uenusta in suis ea ueretur ueneficiis, uel quid for-tia eius fuerit inuentrix, à Sole patre planarum omnium genitore educta. Quod et si nonnullis verisimile putetur; cum

tamen à nemine Circæam his pollere viribus predictum sit, aliunde potius id nominis sibi vindicari existimandum. Meminit
 Circeæ Plinius lib. 27. cap. 8. ubi eam his notis, ac viribus depinxit. Circeæ stricto (hoc est, solano) statu similis est: flo-
 re nigro, pusillo: parvo semine, ut milij, nascente in quibusdam corniculis: radice semipedali, tripliæ ferme, aut quadrupliciæ,
 alba, odorata, gustu calidi. Nascitur in apricis saxis. Diluitur in vino, bibiturque ad dolorem vultus, & virtutem. Mace-
 vari oportet in sextarijs tribus quadrantem radicis usque per noctem, & diem. Trahit eadem potas secundas. Semine lac-
 minuit in vino, aut multa aqua pota. Hac Plinius quilla omnia ferè ab ipso Diiscoride mutuatus est. Etsi ab eo in hoc ma-
 gno, ut puto, erro differentia, quod Circeæ semen in vino, aut multa aqua potum lae minorare tradat, cum potius teste Dio-
 scoride, ipsum eliciat. Quia in re Plinius non modo Diiscoridii refrigeratur, sed ipsi quoq; Galeno, qui de Circeæ viribus differens
 lib. 7. simpl. medic. sic inquit. Circeæ herba radicem scribit Diiscorides ex vino dulci potam secundas expurgare. Est enim
 boni odoris & excalfactoria. Semen autem eius in sebitione exhibetur, ad lactis generationem conductum. Quæ Graecæ 10
 Nomina, *εριαζε*, Latinæ similiter Circeæ, & Italice Circea vocatur.

CONYZA MAIOR.

CONYZA MINOR.

Kirvæ. CONYZA.

CAP. CXIX.

CONYZÆ duo genera. quæ parua vocatur, odore præstantior est: maior uero frutice altior, & folijs latioribus, graui odore. Vtriusque folia olivæ similia, hirsuta, pinguis. in maiore caulis binum cubitorum altitudine attollitur, in minore pedem æquat. flos fragilis, lutei coloris⁵, qui in pappum abit. radices supervacuae. Suffitu, substratuque frutex totus serpentes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia conuenienter illuinuntur serpentium plagis, & tuberculis, ac ulnernibus. Flores, & folia cum uino ad menses, partusque eiiciendos bibuntur: item contra urinæ stitlicidia, arquerum morbum, & tormina: comitiales pota ex aceo adiuuant. Decodum in defensionibus medetur uulnæ malis. Impositus succus abortum facit. Herba ex oleo efficaciter horroribus oblinitur. Capitis do lores tenuis illita sanat. Est & tertium conyzæ genus, caule crassiore, ac molliore; folijs medijs inter maiorem, & minorem amplitudinis: minimè pinguis, multò tamen grauioris odoris, & inuicundiosis, sed inefficacior. Prouenit locis humentibus.

a. Meū addit.
Vaccinop. i.
Indumentus.

Conyzæ

Conyzza con-
tiderano.

Conyzze omne genus non in Herruria solum, sed alibi quoque præsum ferè provenit, nullis prorsus reclamantibus, nisi, que carum singulis Dioscordi tribuntur. *Conyzza major* unde *Pulicaria* dicitur, quia substrata (ut Dioscrides inquit) pulices necat. Quia fortasse ratione adductus Theodosius in Theophrasto *Conyzam Pulicariam* interpretabatur. Meminit autem *Conyzza* Theophrastus libro 6. cap. 2. de plantarum histria, ubi de eius generibus differit hic veritas. *Conyzza* mascula, & feminæ conflat. Distant quemadmodum cetera, que sic discerni defiderant. Feminæ enim tenuiori usq[ue] folio, & compresiæ est, atque in totum minor. Mas amplior, crassioriq[ue]; caule, atque ramosior, & folium amplius, pinguisq[ue]; habens, necnon & flore splendidior est. Ambæ fructifera sunt, in totum serotina germe, fructu regi; constant; quippe cum circa autumnum, & post auctorū incipient. Mari gratus odor. feminæ acrior, ideo; contra bellum meritis commodius est. hoc Theophrastus de duplicitate tantum *Conyzæ* genere. Ceterum teria eius species, eausa a Dioscorde fit mentio, inter maren, & feminam media est. Nascitur haec in *Anania* nullis agro, & in Goritensi comitatu copiosissima, quinetian in Boemia, Germaniaq[ue]; humeribus præsum locis, & fecus natus, ubi ex agrorum marginibus aquæ humor stilicito quodam in proximos desuper canales. Hac autem peculiariter dysentericu iuvat, si fistula sanguinea dicata ponere quotidie sumatur ex uno rubro austero. *Conyzæ* uires pectoralitatis memoria, p[ro]p[ter]a edit Calegnus libro 7. simplicium medicamentorum, sic inquietus. *Conyzæ* & maior, & minor ad similes sunt tam temperature,

Conyzæ vi-
rtus ex Gal.

tum facultatis: gustui amare, & acres apparent. Excalficantque admodum luculenter, siue quis folia levigata cum teneris ramulis (est enim fruticosa planta) parti cuiquam illinat, siue ubi in oleo coxerit, utatur. Siquidem concussores, sine rigore per circuitum redentes, tale sanare oleum videtur. Flores quoque eorum ad similitudinem faciliatis. Itaque quidam, & ipsos cum foliis tritos in vino bibendis exhibent ad menses fortius dicendos, ciendumque factum. Et tertium Conyzæ genus, in locis humidioribus proueniens, utrisque illis tum graveolentius, tum imbecillius. Sed primæ moratae tertij sunt ordinis in excalfaciendo, & exiccardo. Konzæ sic Græcæ, vt etiam Conyzæ Latinæ dicitur: Italiciæ, Nomina nyza, & Pulicaria: Germaniæ, Gele, muniz, & Durrwurtz: Hispaniæ, Attadegua.

Hemerocallis.

HEMEROCALLIS.

CAP. CXX.

¹⁰ HEmerocallis folium, & caulem habet lilij, herbacei coloris ut porrum: flores in caule per singulenos exortus, terni aut quaterni erumpunt, lilij diuisura, quoties dehiscere coepertunt colore perquam pallido, radix magna est, atque bulbosa. Quæ pota, aut cum melle, & lana in pessib apposi

HEMEROCALLIS.

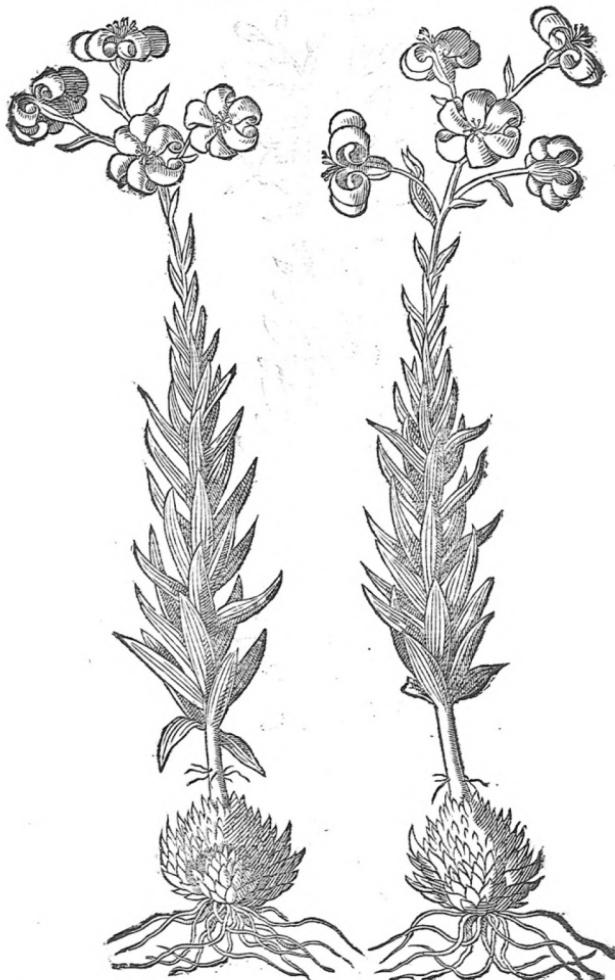

ta, aquam

ta, aquam edicit, & sanguinem. Folia trita mammarum inflammations à partu contractas, oculo. rumq; collectiones mitigant. Radix, & folia igni ambustis vtilissimè illununtur.

Hemerocallis nusquam non prouenit in Italia. quandoquidem circa messim in aruis inter segetes, in pratis, in montibus, & in vallibus aureo colore emicat. Vulgaris Lilium sylvestre nominat. Racice nititur bulbosa, bortensi lilio persimili, sed colore diversa. Flores, cùm suo tempore debificant, colore perquam pallido (vt Diſcorides ait) conficiuntur, adeò vt fulgentis auri modo ruitent. Hemerocallis genus & illud eſe non diffiteor, quod ego innen in montibus latitatur, id nanque facie alterum emulatur, sed radicem habet, quæ pluribus & parvis coaginentur bulbis: quinetiam florès profert aliam fortitos diuifiram, vt eius effigies, quam hic adieciimus, aperte demonstrat. Hinc itaque eorum error, vt arbitror, euidentissimè deprehenditur, qui Lilium conuallium vulgo dictum Hemerocallis effe exiftimant. Non que illud folijs confiat ferè plantagineis, tenuioribus tanen, minusque striatis, caulinis iuncis, triangulis, tenuibus, ac molibus: in quibus cacumen verius plures producent flores albicans balansij, aut arbuti effigie, odore perquam incando, nallis adiacentibus bulbis. Hemerocallis verò Diſcoride teste, folia, & caulem profert lilio similia: flores colore admodum

HEMEROCALLIS ALTERA.

pallidos

pallido : radicem magnam, bulbosamque. Quae sane note, si diligenter conferantur, manifestissimè indicabunt, eos halucinari, qui *Lilium convallium* *Hemerocallum* esse contendunt. *LILII.* convallij magnus apud Germanos in medicamentis est usus (abundat enim eo maximè Germania) ad uarios corporis morbos. Aliunt eo roborari cor, cerebrum, & omnes principes facultates. Idecirco resolutis, comitidibus, convulsis, vertiginosis, animi deliquio correptis, & cordis pulsatione concutis, ipsius exhibent. Quidam & ceteris, seu communis a venenois animalibus prebent. Item ergo parturientibus, & colorumque inflammationibus maximo esse auxilio predican. Conficiunt autem ex floribus per astarem fiscatis viuum undecimiarum tempore; ipsos calcatis vnde adfidentes, quo postea vivunt ad praecella. Sunt & qui recentes flores vetere uno ueroent, & in vitro vase du insolent, admisisse laudendule vocata; & roris marini floribus, additisq; odore mentis nomen uulz: deinde ex ys stillatiam aquam in calentis aqua balneo vitreis organis elicunt, eamq; aureis argenteisq; pavulis reponunt. Hanc aquam auream appellant: qua vivunt ad omnes predictos corporis affectus. Quinimum eam iamnam animam exspirantis ore inferunt, rati ex eius assumptione homines morientes in vita retineri posse per plurimum temporis statum. Sed quādā para ipsi ferantur opinione, mibi quidem sepe numero experimento deprelatum est. Quod esti us quaque irritum competrerit; ea tamen est huiusque aqua apud omnes autoritas, ut plerique ab eius exhibitione abslineare nequeant, etiam in morbis calidissimis. Ceterū non sine errore Fuchsias, vir aliquo doctissimus, patet *Lilium convallium*.

Lilij conval-
lij mentis, &
vires.

LILIVM CONVALLIVM.

Hemerocallis nullius esse Ebberium, de quo Diocorides agit libro sequenti. Sed quamvis aperte decipiatur, nos suo loco dicemus. Hemerocallis meminit Calenus lib. 6. simplici medicis, sic inquietus. H. merocallis radicem habet lily radix similem, non figuram tantum, sed & viribus. Pr. dehi non fecis atque illa, igni ambassis: quippe que leniter digerentem facultatem habeat, & cum hoc reprobaret quicdam. Quae Gracis Hyperaxis, Latinus quoque h. encryallis. & Lilium sylvestre vocatur: Italis, Heme-
rallis, & Gizzo salutatio: Germania, Lycopinae lith: Hispania, L. amarillo: Gallia, L. is ianthe.

ALBA VIOLA, SIVE LEVCOIVM.

CAP. CXXI.

a. Carex.

placito herbario *Leuconium vulgaris* est notitia. sed in floribus differentia quedam; namque aut coerulei, aut albi,
aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Luteum vero praecepit in medicina vius. Huius aridi flores
etiam praeceps feruaciti in defecationibus, valent contra uulue inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris
coronam, & dengit ulceras; cum melle; cum cerato, timas fedit. Semen diuum drachmarum pondere ex uino potum, aut
cum melle inditum, menetes, incundas, & partus extrahit. Radices cum acceto ilita, licinem reprimunt,
& podagricos iuuant.²

LEVCOIVM ALBVUM, ET PVRPVREVM.

Leuconium

Leucoum est Latini album tantum violam ipso nomine significat; tamen à rei herbaria authoribus & pro ceteris Lucoi conque etiam medicis &c. qui Arabum factiōnē sequuntur, horum vocē Cheiri nuncupatur. Leucoum omne ferè genus in Italia in hortis, ac vīdari s, in adūm feneſīris, parietib⁹ ſrequentissimum vīſitūr: vbi illud in ſigulnis, ac lignis oculis, & naribus inuenit gratiam, vt in coronamenta frequentissime addantur. Porrò non temerè omne ferè genus Leu- locus ſupere- cordis interpreti ſubſcribendum puto, qui Leucoum caruleum hoc loco accreuiſſe ſupponit, uteruſſimi Latini Dioſcordis Longobardis literis ſcripi testimonio nixus, in quo nullum planē de caruile Leucoum colore verbum legebatur. Su- 10 spicione hanc augent, taque effe comprobat Oribasius, & Serapio, quos item id verbum hoc loco non habere conperio in ſimpliū censu, cum alioquin reliqua Dioſcordis referant. Profilunt omnia genera cubitali altitudine ramosa, cau- le bracteis exiliore, ſed foliorum facie variant. Siquidem tanetis omnibus folia ſint oblonga, id tamen, quod lateſ exit floribus, folijs eſt longioribus, numerosoribus, vīdioribus, & magis in autum definiens: cetera verò nempe album & purpureum, folia gerunt breviora latiora, & non, vt in lateo mucronata; quineam ſupernè infernè canefentia.

LEVCOIVM AVREVM.

*Q*uædam ex Leucio, sive ex aliis viole floribus, si potest qui ceteros odore praecellant, Perso odoratum illud vnguentum parant: quod Iasmum appellant, ut primo libro in ipsius Iasmini vnguenti mentione ostendimus, ubi corum sententiam refutauimus, quæ est floribus Gelsini vulgo vocati id fieri contendunt. Leucio frutex ruriculus extergentem facultatem possedit, ac tenuum partium est; cum medicamentorum, sic iugientis, Leucio frutex ruriculus extergentem facultatem possedit, ac tenuum partium est; plus tamen flores, & inter hos qui sunt strobiles, magis etiam quam virides, adeo ut & oculorum cicatrices crassas extenuent. Tum meritis quoque decocctum eorum mouet, & secundas, fatumque mortuorum elicere: & si bibatur, fetum vinum perimens, & abigens est medicamentum: si enim id, ut si quod alid amarum. Quid si quis virum eius uehementer multa aqua amictu retinat, ac mitget, aut certe id genus aliud habebit, & ad phlegmonem, bonum medicamentum. Sic decocctum eius si non merum fuerit, rite phlegmonas identem perfusum sanat, potissimum que diutino tempore ad scribiri modum inducere. Sic cum cerato pleura agere ad cicatricem peruenientia curat. Sunt vero etiam, qui cum melle ad oris pleura adhibeantur. Semen cionis cisternam facultatis, aptissimum est duarum drachmarum mensurae: qui potum: tum membris ciensis appositum cum melle, convenienter creditur, fetumque viuentem interficere, ac mortuum exire. Radices fimbriis quoque facultatis, nisi quatenus crassiori sunt efflent, & magis terrena, cum acto lenti induratur. Nonnulli vero & phlegmonas in articulis induratas vs curant. Id *Adonis* Gracis dicitur, quod Latinis *Viola* senant. Nonnulli vero & phlegmonas in articulis induratas us curant. Id *Adonis* Gracis dicitur, quod Latinis *Viola* alba (quangquam ex nomine *Graci* & *lateam*, & puro paream videtur comprehendunt) Mauritanie, *keri*, *Cheiri*, sive *Alchirri*: *Italis* *Viola bianca*: *Germanis*, *Gelb* *violen*, & *Vyssi* *uel* *Hispansis*, *Violetas* *amarillas*, & *Violetas* *blancas*: *Gallis*, *Violettes*, & *Girofées*.

Nomina.

Kratægony.

CRATAELOGONVM.

CAP. CXXII.

Cratægonom, sive, ut alij placet, cratæconon, folijs malampyro simile est, multis calamis ex cyna radice emicantibus, multorumque geniculorum: semine milij. Nascitur in opacis, & frumentis parte plurimam tempore acre. Traditum est a quibusdam, hoc si bibat ieiuno ore, ter de post menses purgatos, tribus obolis, in cyatis aqua duobus mulier, ante cōceptum quadraginta diebus, & vir modo consimili, totem diebus ante coitum hauriat, virilis sexus partum futurum.

Cratægoni
consideratio.

Quædam putent nonnulli Cratægonom esse quandam Persicarie vocata speciem; ego tamen eorum sententia non ausim subscribere, quod Persicaria nullis ferè notis Cratægonum similari vidi videatur. Neque vero aliam herbam, que Cratægoni effigiem reperiantur, hactenus reperi, aut repertam vidi in Italia; ubi tamen ipsum nasci non negaverim. Sed certe id inuentu difficile sufficer, quoniam eius descriptio, quemadmodum & sequens, ab omnibus, qui existant, rei herbariæ authoribus obscuræ satius, & confusa traditur. Kratægony sive Gracis, ut Cratægonum item Latine vocatur: Cratægono, Italice,

Phyllo.

PHYLLON.

CAP. CXXII.

Phyllum, quod elæophyllum vocatur, in faxofis nascitur, duum generum est. Quod autem thelygonum appellant, prouenit mucro modo, folio olea, sed colore magis herbaceo: caule tenui, breui: radice exili, florem album profert: semen papaveris, maiuscum. Sed arthenogonum catena huic simile, solo fructu distat: habet enim racemosum quiddam deflorientibus oleis non dissimile. Arthenogonum potu, masculi sexus facere partus, ut thelygonum feminei, proditur. Horum Cratægu author est. Sed huiusmodi historiætus mihi produxisse vixum est.

Phylli confi-
deratio.Opinio quo-
undam.Phylli metio
& Theophr.

Nomina.

Legitimum Phylum nondum bac estate, quod sciam, in Italia compertum est: quangquam videtur Rellius existimat esse, Persicaria, quam maiores cognominant, esse Phyllo. Quam re is, meo quidem indicio, aperte fallitur: si quidem libere habemus, ac viginis loci prouent, Phyllo vero in faxofis nascitur, ut Dioscorides testatur. Qui tamen, si eius verba accuratè expenduntur, nullam huius herba cognitione habuisse reprehendebunt, nisi iam, quam ex Cratægo herbariæ historia habere patuit, unde forte ea omnia sumpt. Quo sit, ut mirari non lecat, si nobis quoque Phyllo cogniti sit difficile. De quo nibil à Galeno, & Paulo proditum inuenio: id quod hand dubium fidem facere posset, non fecus illis, ac nobis Phyllo suffici incoquuntur. Ceterum non dehinc quæ velint Phyllo à Linosso, hoc est, Mercuriali non differre, quod plurius tum notis tum facultatibus sibi inueniunt respondent. Verum quid cum us non possim liberè conseruire, hac me maxime animo suspensum detinet, quoniam Mercurialis folia habet oemni, helicina congesta, non autem illius a floribus, ac herbariis, non album, quod præterea Mercurialis nascitur, paffim in horis, & vineis, non in faxofis tantum, quod de his denique seorsum diversisq; capitibus scripferunt Dioscorides, & Plinius, utipote de rebus inter se differentibus. Evidenter hoc anno plantam inueni inter faxa in Salutino monte non longè à Goritia, folio mercuriali crassore breuiore, aliquantum in ambris ferrato: femine iam deflorientis oliva simili. Quibus utique notis ea nubi visa est satis Arthenogonu sufficari. sed an uerum fuerit Arthenogonu pro certo affirmare nos aijam. quæcum est, ut hic imaginem pingendam neglexerim. Phylli meminit Theophrastus libro 9. cap. 19. de plantariorum historia, vbi ita scriptum reliquit. Quædam ad procreandum maren, aut feminam valere traduntur. Quædam etiam Phyllo tum arthenogon, hoc est, mariscum, tum thelygon, id est, feminificum vocant. Ambò inter se similia sunt, & omni speciem referunt. Fructus thelygoni modo mucro cleaginei, verum pallidior: arthenogoni vero sicut oliva, cum primùm exufo flore emergit: genuinus modo teñiculi hominis. hoc Theophrastus. Ex cuius neminem verbis colligi posset, Dioscoride codicem hoc in loco depravatum esse, quandoquidem Theophrasto thelygonum non nascitur uiridis modo, neque folium habet olea viridis, ut in Dioscoride scriptum legitur: sed fructum quidem fert in modum mucri olei, pallidiorum tamen. Quæ certè thelygoni notarum diversitas facit, ut plane sufficer in Dioscoridis potius, quam in Theophrasti verbis mendum aliquod subesse. Atque adeo sit, ut quæ iam non dubitem afferere can plantam, quam ego reperi (ut antè dixi) in Salutino morte, verum Arthenogonum esse: non solum quod descriptione pulchrè respondet: sed etiam quod in notis ferè non diffidentiæ auctores illi graueissimi, Herba, qua Græci & Latinis Phyllo, & Folium appellaverunt: Itali, Phillo, & Folio.

TESTICVL SPECIES L.

OPIXIS. TESTICVLVS.

CAP. CXXIIII.

⁶⁰ **T**esticulus, quem Græci cynosorchin vocant, foliis circa caulem, & ima eius parte intera stratis olea molli similibus, longioribus, angustioribus, laevis: caule drotantali: floribus purpureis: radice bulbosa, oblonga, oliuæ modo angusta, dupli ordinis: superiore, quæ plenior est: inferiore, quæ mollior, ac rugosior. Eduntur radices coctæ, ut bulbi. Ex quibus si maiorem edant uiri, mares generari dicuntur: si minorem feminæ, alterum sexum. Addunt, in Thessalia mollem mulieres in lacte caprino bibere, ad stimulandos coitus; aridam uero ad inhibendos. & alterum alterius poture solui. Nascitur in petrofis, & fabuletis.

TESTICVL SPECIES II.

Cyprius Specie.

TESTICVLVS ALTER,

CAP. CXXV.

60

Testiculus alter³ alio nomine serapis, Andrea authore vocatur: quoniam radix ad multa vtilis
sit. Foliis est porri, latioribus, oblongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis: caule palmeo: flori-
tibus penè purpureis: radice testiculis simili. Quæ illata tumores discutit, vlcera purgar, & serpere
et que & Serapien vocit
nanteque putredines, & oris vlcera cacoethe; alumum fistunt è vino potz. De hac, eadem quæ de testi-
culo canis, produntur,
Andreas. ita
habet meum,

TESTICVL SPECIES III.

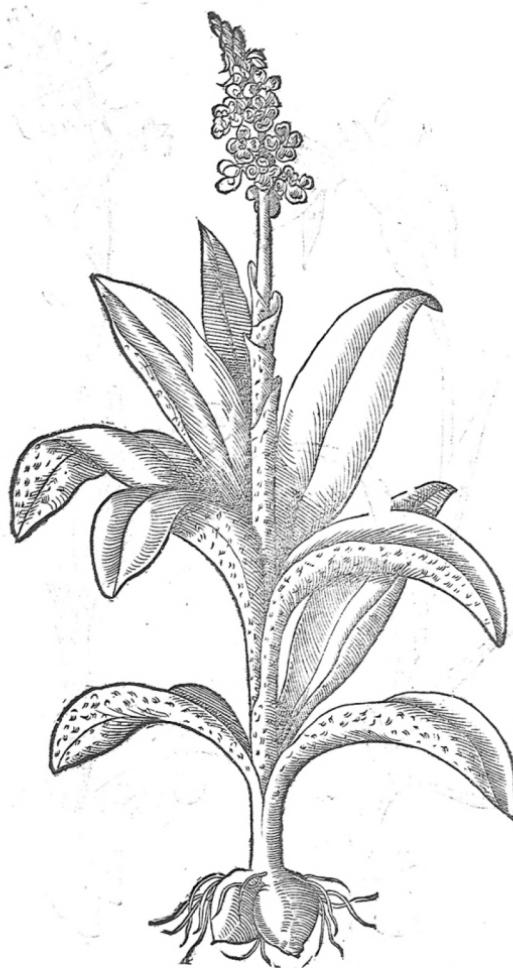

Satyri. SATYRIVM.

CAP. CXXVI.

60 **S**Atyrium aliqui trifolium uocant, quoniam tria† fert folia, ad terram infraeta, rumici, aut lilio si-
nilia, minora tamen, ac rubra; caulem cubitalem, nudum; florem lili effigie, candidum: radis
cem bulbosam, mali magnitudine, fuluam, intus ut ouum candidam, gustanti dulcem, & ori non
ingratam. Quam in uno nigro austero bibere conuenit, contra opithotonum. Utendum ea dum
concubendi incessit cupiditas; siquidem ea prouiores ad uenerem fieri affirmant.

† Orib. addit.
ac rō eto,
aut plurimū,
a brevia per-
ri de mei cā
tē habet. qd
suis iuris qd
ei nequeat,
a. S. uero di-
cunt incitare.

Satyrion erythronium.

SATYRIVM ERYTHRONIVM.

CAP. CXXVII.

^a *spudans;* ^b *robusto . ita* **E**st & alterum Satyrium erythronium, sive erythraicon, id est rubrum, semine lini, maiore^a; du-
Cateuz. ro, leui, splendente. quod fertur non fecus atque scincus, libidinem excitare. Cortice radicis
gracili^b, rufo. intus autem album includitur, sapore dulci, non ingrato ori. In montosis, & apri-
mox. idem batur in vino.

60

Frant, mea quidem sententia, omnes ferè huies etiò medici, ac seplasirij: quippe quod *Canis testiculi* legitimi; Satyri, & Testiculi confid.
Mulorum et ror.
Satyrj vice passim in medicamentis vitantur. Nam haec planta (si *Dioscoridus* credimus) nois, ac facie maxime inter se distant, quamvis viribus, & facultate non longe sint dissimiles. *Testiculorum* enim radices, preter id quod animalium testes representant, oblonga sunt, hinc, utinque pendentes: superior tamen altera, quo plenior est: inferior altera, qua mollior, & rugosior. *Satyrj* vero radix bulbosa; maliisque modo extuberans decurrent, colore exterius fulua, interius ve ouum candida, gustante dulcis, & oris non ingrata: cui per omnia ferè simili est alterius *Satyrj* radix, quod *Erythronium* appellantur. Ceterum verum *Satyrum*, ut ingenue fatear, haec tenus in Italia videre mihi non licuit. Atqui *Erythronij* vocati radicem mali effigie, cortice tenui, & rufa; candida intus pulpa, sapore dulci, orique non ingrat. *Damasco Syria* misit ad me *Cechinus Martinellus Ravennas Tharnacopaeus* præstantissimus, & rei herbariae admodum studiosus. Cuius imaginem hic excludi curavimus, ut discant, qui *Orcinia Satyrium* esse contendunt, quantum à scopo aberrant. *Testiculorum* itaque plura habeatur genera folijs, & floribus differentia, ut ex apposite hic imaginibus, quis facilè discernere poterit. quibus & illud addendum esse existimauerim, cuius radix humana manus similitudinem refert. *Vulgus* a predicta radicie figura id *Talniam CHRISTI* appellat. *Aucinca* haec radices *Digitos citrinos* nuncupat. est eas *Digitos citrinos* esse perperam, nullaque, quod in libro suo legerim, ratione ducti negent *Monachi illi*, qui in *Mesuem commenta-*